

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Cursus Theologicus

Gormaz, Juan Bautista

Augustae Vindelicorum, 1707

Disputatio 5. Reliqua ad Gratiam Habitualem pertinentia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81950](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81950)

162. **Fir 1.** Ens illud supernaturale, quod se ipso fit expulsiuum peccati & jus formale intrinsecum ad gloriam, non solum esse condonationem extrinsecam, sed esse quoque sanctitatem. Ratio est, quia habet omnia prædicata sanctitatis constitutiva ut ex num. 158. Quare formalis beatitudo cum se ipsa fit expulsiua peccati, atque ipsum intrinsecum jus ad gloriam per identitatem, revera est forma sanctificans, ut latè docent Torres, Granadus, Becanus, Amicus, Oviedus, pluresque alij cum Ripalda disp. 69. sect. 2. De habitu luminis gloriæ, major est difficultas; nam nullum habemus solidum fundamentum ad decidendum, an sit se ipso incomponibile cum peccato, & jus formale ad gloriam, vel an sit effectus debitus gratiæ incomponibilis cum peccato, & afferentis jus ad gloriam, ad eum modum quo decretum divinum dandi gratiam, & gloriam non dicitur se ipso jus, sed exigentia juris ad gloriam; atque in hoc sensu explicant naturam luminis communiter Theologi videndi apud Ripaldam disp. ult. sect. 3. & apud Oviedum Controv. 3. de beat. pun. 6. Licet alij, quos ipse Ripalda refert, censeant lumen se ipso esse sanctitatem, quos etiam sequitur Caterinus c. 4. de justif. §. 3.

Fir 2. Decretum, quo Deus decerneret non dare homini viatori, qualitatem aliquam supernaturalem intrinsecam, & decerneret illi simul gloriam conferre, non exinde posse dici sanctitatem extrinsecam, cum sanctitas extrinseca ex PP. & CC. omnino repugnet. Quare tale decretum solum dici posset promissio beatitudinis, quæ sanctitas est, ut ex num. superiori, atque aded in hoc sensu verè diceretur promissio sanctitatis, quo in casu ille homo non esset prius sanctus, quam beatus, sed simul sanctus & beatus, ad eum modum, quo Adam non fuit prius homo, quam sanctus, sed simul homo & sanctus, Pariter si illum hominem eligeret Deus in amicum, & cum eo faceret pactum de amicitia, quin infunderet illi qualitatem ullam supernaturalem, quæ esset participatio divini naturæ, ethice sumptæ requisita, ut subjectum aptum sit ad amicitiam, ex num. 150. Talis homo non maneret ex vi illius decreti constitutus amicus, sed solum haberet promissionem ad divinam amicitiam, qua saltem in cælo gauderet ornatus sanctitate & similitudine naturæ divinæ ad amicitiam requisita.

DISPUTATIO V. RELIQUA AD GRATIAM HABITUALEM PERTINENTIA.

164. **P**lura inquiruntur in hac disputatione, cum de gratia considerata in ordine ad se, sive ad actionem, per quam producitur; tum considerata in ordine ad habitus, & actus virtutum, atque in ordine ad terminum suæ intensionis tum intrinsecum, tum extrinsecum; rursus de ipsa considerata in ordine ad nos, sive ad cognitionem, quam possit habere justus de sua gratia; & tandem considerata in ordine ad constitutum, in quo reponenda est perseverantia, & confirmatio justorum in gratia.

SECTIO I.

An gratia creetur, concreetur vel educatur?

165. **Q**uæstio non procedit de possibili, sed de facto, & de connaturali gratiæ productione. Prima sententia docet gratiam sanctificantem immediatè à Deo creari. Ita Alensis, Scotus, Bonavent. Durandus, Vega, Paludanus, Capreolus. Secunda defendit, gratiam habitualement non creari absolutè, sed concreari ad connexionem hominis grati, seu justi, ad eum modum, quo in sententia Thomistica intellectus & voluntas sunt per concreationem, quæ, cum sint proprietates animæ rationalis, sunt per eandem actionem, per quam ipsa produciuntur; ita Ferrariensis, & Coquetius. Tertia

propugnat illam verè & propriè educi, ita communiter Thomistæ tum etiam nostri, & alij plures externorum.

Affero cum tertia: gratia habitualis neque propriè creatur, neque concreatur, sed de potentia obedienciali animæ educitur. Probat. 1. Gratia habitualis, ut constat ex dictis, est qualitas accidentalis animæ inherens, sed qualitas accidentalis animæ inherens educitur de potentia animæ; ergo &c. Prob. min. gratia accidentalis animæ inherens non potest ex natura sua esse absque unione illa, quam habet cum anima; sed qualitas, quæ ex natura sua non potest esse absque unione, quam habet cum anima, educitur de potentia animæ; ergo &c. Probat. min. Ideò anima, rationalis quantumvis unita materiæ primæ, non educitur à materiæ prima, quia potest naturaliter esse sine ea unione, quam habet cum materia. Imò, ut dixi in Philosophia,eductio est actio productiva termini habentis unionem cum subjecto, sine quo naturaliter esse non potest; & ideò forma leonina inheret materiæ primæ, ut educitur ex materiæ prima, quia habet unionem cum materiæ prima, sine qua naturaliter esse non potest; ergo ex eo, quòd qualitas accidentalis juncta animæ, ipsique inherens non potest naturaliter esse absque tali unione, quam habet cum anima, verè educitur ex potentia animæ. Probat.

167.

Probat 2. Subjectum inhæſionis, ſuſtentionis, animæ receptionis, ut conſtat ex Philoſophia, diſtingitur à ſubjecto adhæſionis in eo, quòd ſubjectum inhæſionis, ſuſtentionis, animæ receptionis, eſt illud, ex quo educitur forma. Subjectum verò adhæſionis eſt illud, cui unitur forma, quæ ex eo non educitur; atqui gratia habitualis unitur animæ tanquam ſubjecto inhæſionis; ergo educitur ex anima. Probat. min. ſubjectum inhæſionis eſt illud, ſine quo forma ſemel exiſtens, naturaliter eſſe non poteſt; atqui gratia habitualis ſemel exiſtens in anima nequit naturaliter eſſe abſque anima; ergo. minor, & conſequentia tenent: maj. pater: ideò enim anima rationalis pendet à materia tanquam à ſubjecto adhæſionis, quia naturaliter poteſt exiſtere abſque materia, cum qua unitur, & ideò forma leonina pendet à materia tanquam à ſubjecto inhæſionis, quia naturaliter exiſtere nequit abſque materia, cum qua unitur; ergo &c.

168.

Reſpondebis ex Durando, educationem ſtare in eo, quòd forma producat ſubjecto præſuppoſito; gratia autem non producat ſubjecto dependenter à præſuppoſito ſubjecto, cum producat ſubjecto à ſolo Deo, à quo ſolo infunditur animæ; ideòque non educitur ex anima, ſed à ſolo Deo creatur. Contra 1. Produci dependenter à ſubjecto, nihil eſt aliud, quàm produci, & uniri in ſubjecto, ſine quo naturaliter eſſe non poteſt; ſubjectum enim non producit efficienter, neque ejus cauſalitas ſtat in hoc, quòd tribuat perfectionem effectui, ſed potius in eo, quòd ab illo perficiatur, & augeatur, quòd quidè præſtat à forma, quæ inhæret, & educitur media unione cum ſubjecto, ſine quo naturaliter eſſe poteſt; atqui gratia habitualis quantumvis producat, & infundatur à ſolo Deo in anima, unitur nihilominus animæ per unionem, ſine qua naturaliter eſſe non poteſt; ergo educitur ex anima, ac proinde producit à Deo dependenter ab anima tanquam à præſuppoſito ſubjecto. Contra 2. Si poſſibilis eſſet aliqua creatura principaliter productiva gratiæ, non ideò exigeret gratiam ex natura ſua aliter, quàm de facto uniri ſubjecto; ſed tunc educitur; ergo & nunc. Contra 3. Quia alia dona ſuperna educuntur, quamvis Deus ſolus ſit cauſa productiva eorum; ergo etiam gratia.

169.

Probat 3. principaliter contra ſecundam ſententiam. Ad hoc, ut aliquid concreetur juxta principia Adverſariorum, neceſſarium eſt, ut producat ad productionem alterius, quòd proprie creatur, ſicut, ut aliquid congeneretur, requiritur juxta ipſorum principia, quòd producat ad productionem alterius, quòd proprie generatur; atqui, quando gratia producit, nihil proprie creatur, ad cujus creationem dicatur gratia concreari; ergo gratia non concreatur. Probat 4. min. quando producit gratia, homo non creatur quantum ad ſuam ſubſtantiam, neque quantum ad eſſe accidentale gratiæ, quòd habet formaliter à gratia cum i-

pla gratia, ut ex dictis conſtat; ergo &c. Confirmatur. Ideò apud Adverſarios intellectus, & voluntas ſunt per concreationem, quia, cum ſint proprietates animæ, realiter ſunt per eandem actionem, per quam anima creatur; atqui gratia habitualis, cum non ſit proprietas animæ, ſed accidens ipſi indebitum, non ſit per eandem actionem, per quam anima creatur, ſed per diverſam, qua potentia dicuntur creari à Deo ad creationem animæ.

Probat 4. Ad homines noſtra conſuſio. Juxta Adverſariorum principia inceptio, & deſinitio rei ſibi correfpondent, ita, ut quòd incipitur per generationem, deſinat per corruptionem, & econtra; & ſimiliter, quòd incipit per creationem, vel concreationem, deſinat per annihilationem, & econtra; atqui gratia non poteſt ex natura rei deſinere per annihilationem, ſed per corruptionem; ergo ex natura rei gratia educitur, & non creatur, vel concreatur. Probat 5. min. Rem deſinere per corruptionem, ſtat in eo, quòd deſinat eſſe ex eo, quòd corrumpatur, vel deſtruat unio ſui cum ſubjecto, ſicut deſinere per annihilationem ſtat in eo, quòd non deſinat eſſe ex defectu unionis ſui cum objecto, ſed præciſè per ſui deſtructionem; atqui gratia habitualis ex natura ſua deſicit deſiciente unione ſui cum ſubjecto; ergo non deſtruitur per annihilationem, ſed per corruptionem. Confirmatur. Formam corrumpi, eſt deſicere, quia deſiciunt diſpoſitiones in ſubjecto, à quibus dependeat unio, qua deſiciente ex natura rei deſicit forma, ut patet inductione per omnes formas, quæ corrumpuntur; ſed hoc eſt deſicere, quia deſicit unio ſui cum ſubjecto; hoc autem convenit deſinitioni gratiæ; ergo gratia deſinit eſſe per corruptionem.

Objic. 1. Durand. Gratia habitualis, utpote radix omnium virtutum ſupernaturalium, eſt primum principium eſſendi in linea entium ſupernaturalium; ergo ex natura ſua poſtulat creari. Probat 2. conſequentia. Ideò materia prima poſtulat creari, quia eſt primum principium in linea entium materialium; ſi enim educeretur ex alio, non eſſet primum, ſed ſupponeret aliud primum, ex quo educeretur; ergo, ſi gratia eſt primum principium in linea entium ſupernaturalium, non exigit educi ex alio. Probat 3. Quòd petit educi, ſemper eſt poſterius illo, ex quo educitur; ſed ex eo, quòd gratia ſit primum principium in linea entium ſupernaturalium, nequit eſſe poſterius alio priori; ergo non poteſt educi, ac proinde exigit creari.

Reſp. nego conſequentiam. Ad probationem conſeſſ. antecedente nego conſequentiam. Quia, licet gratia ſit primum principium entium ſupernaturalium, quatenus eſt radix omnium virtutum ſupernaturalium, non eſt primum principium animæ, ſed poſterior naturæ reſpectu animæ; ac proinde, licet non poſſit exigere educi ex aliqua illarum virtutum ſupernaturalium, poteſt exigere educi ex anima, ſi-

cui de facto ex ea educitur. Ad confirmationem conc. maj. dist. min. Nequit esse posterior illo, respectu cuius est primum principium, conc. respectu cuius non est primum principium, nego min. & consequentiam. Quia, cum non est primum principium respectu animæ, imò potius exigit produci in hærendo animæ, & sit posterior animæ, optimè potest exigere, & exigit educi ex anima.

173. **Objicies 2.** Si gratia educeretur de potentia animæ, non produceretur à solo Deo, nec esset donum à solo Deo divinitus infusum, sed dependeret etiam à creatura tanquam à causa materiali; sicut formæ educæ dependent; sed gratia à solo Deo dependet, & est donum, cuius causa est solus Deus; ergo gratia non potest ex natura sua educi de potentia animæ, sed creari: maj. est certa, inquit Durandus, tum, quia si gratia educeretur de potentia animæ, anima succurreret, sicut materia succurrit ad formas materiales, tum, quia educitum, & infusum sunt diversa; aliter forma ignis, quæ educitur, esset infusa; tum etiam, quia formæ, quæ educuntur ex materia, essent à solo Deo productæ, quod est falsum; ergo &c. Min. probat. ex Plalmo 83. *Gratiam, & gloriam dabit Dominus*; ergo natura nequit succurrere effectivè ad productionem gratiæ. Secundò, quia gratia est semen gloriæ, & vitæ æternæ, sed solus Deus est causa gloriæ, & vitæ æternæ; ergo etiam gratiæ.

174. **Respondeo nego maj. & suppositum illi in-nixum.** Supponit enim falsò, donum infusum non posse habere causam materialem; ut enim gratia sit donum infusum, factum est, quòd sit donum Theologicè supernum à solo Deo effectivè productum in anima, quæ entitativè est naturalis, eique communicetur, quod jam habet gratia, quantumvis educatur ex anima, & ab ea tanquam à causa materiali dependeat; hoc autem non habent formæ materiales educæ, cum sint entitativè naturales, non verò Theologicè supernæ; ac proinde sunt educæ, & non infusæ, neque causa materialis succurrit effectivè dandò perfectionem effectui, sed subjectivè ab illo recipiendò perfectionem, quod non repugnat dono infuso; imò donum infusum magnam tribuit perfectionem illi, cui infunditur. Vide ergo, quàm falsa sit major, quam Durandus certam supponit, & quàm debiles rationes, quas pro illius certitudine affert. Ad probationem min. dico, solum Deum esse causam primariam effectivam gloriæ, & vitæ æternæ, seu visionis beatificæ, quod non excludit causam materialem, cum visio beatifica recipitur in intellectu tanquam in causa materiali; imò nunquam excludit causam secundam effectivam principalem, etiam in sensu ipsius Durandi, cum lumen sit causa effectiva principalis visionis. Unde Adversarius clarè ipsemet sibi Adversarius est.

175. **Objic. 3.** Illud habet esse per creationem, quod definit esse per annihilationem; sed gratia habitualis definit esse per annihilationem;

ergo &c. maj. patet. Quia illud solum, quod habet esse nullo præsupposito subjecto, oportet, quòd definit esse nullo remanente subjecto; at verò, dum adveniente peccato gratia definit esse, non mutatur in aliam rem, neque per se manet ex parte, nec transiit in aliud subjectum, sed formaliter definit; ergo definit per annihilationem. Confirmatur. Strictè, non annihilatur, dum definit esse resolutivè in aliquid, quod est ultimum subjectum ad integritatem, rei, quæ definit, pertinens, ut patet in composito, quod resolvitur in materiam primam, quæ est de essentia, & integritate compositi; sed gratia definit non resolutivè in aliquid pertinens ad integritatem gratiæ; ergo &c.

Respondeo transeat maj. neg. min. ad probationem conc. ant. & neg. consequentiam. Quia ad corruptionem formæ non requiritur, ut forma muretur in aliam rem, neque quòd per se maneat, neque quòd muretur in aliud subjectum; sed solum quòd definat, eò quòd deficiat unio illius cum subjecto, quod jam convenit gratiæ. Sic, quando ignis extinguitur, æquè definit esse forma ignis per corruptionem, eò quòd deficiat ad defectum unionis sui cum subjecto, quin forma ignis muretur in aliam rem, aut per se maneat, aut transeat in aliud subjectum; hoc enim solum convenit corruptioni compositi, in quo dabatur subjectum commune formæ; aut saltem unio, ex qua generatur, & corrumpitur, tale autem subjectum commune non datur in sola entitate formæ. Unde

Ad confirmationem dist. maj. resolutione cadente denominativè supra totum compositum, conc. supra solam formam, vel solam unionem, neg. maj. & sic dist. min. neg. consequentiam. Quia ex eo, quòd destruitur forma antiqua, destruitur antiquum compositum; ex eo, quòd generetur forma nova, constituitur novum compositum; cum autem compositum novum habeat eandem materiam, quam habebat antiquum cadente illa denominatione supra totum, quàm optimè resolvitur in subjectum commune, quod est pars constitutiva generati, & erat pars constitutiva corrupti; at verò, cum forma non sit se sola natura, neque subjectum commune genito, & corrupto, denominatio prout cadens supra solam formam non resolvitur in subjectum ultimum.

Objic. 4. Illud, quod ex natura sua postulat educi de potentia subjecti in ipso virtualiter continetur; sed gratia sanctificans non continetur virtualiter in anima; ergo non postulat ex natura sua educi de potentia animæ. Consequentia tenet; & major patet, nam idèò formæ materiales accidentales non postulant educi de potentia animæ, nisi ex potentia materiæ; quia non continentur virtualiter in anima, sed in materia; tum, quia educi ex alio, idem est, ac venire ex alio, & cum venire ex alio supponat contineri in illo, educi gratiam ex anima, supponeret contineri in illa. Probatur igitur min. quia contineri aliquid virtualiter aliquo modo participat de

de illo, & è converso; sed anima utpote entitativè naturalis non participat de gratia, quæ est entitativè supernaturalis; ergo anima non potest continere virtualiter gratiam, neque gratia potest virtualiter contineri in anima. Confirmatur 1. Supernaturale excedit naturam; ergo nequit in ea contineri. Confirmatur 2. Si gratia contineretur in anima, esset aliquomodo ex anima; sicut forma ignis contenta, & educta ex ligno est aliquomodo ex ligno; sed gratia nequit esse ex anima; aliter gratia esset ex nobis, quod est Semipelagianum; ergo &c.

179. Resp. neg. maj. ad prob. neg. utramque partem antecedentis: formæ etenim materiales accidentales non educuntur ex materia, quia continentur in illa; aliter infinitæ formæ variæ continentur in materia, cum possunt educi ex materia; ergo ex materia educi solum est produci & uniri illi per unionem, quæ destructa naturaliter esse non possunt, tum quia formæ accidentales materiales non possunt ex natura sua esse absque unione quam habent cum materia, & possunt esse, uti de facto existunt, absque unione cum anima, ideo educuntur ex materia & non ex anima; unde probationes & confirmationes adversariorum nullius sunt momenti, neque forma ignis educta in ligno est producta à ligno, sed solum est producta dependenter, ut dixi, à materia ligni, quod valde diversum est, ac esse ex ligno. Unde immerito infert Adversarius sententiam nostram Semipelagianam esse.

180. Obijcies 1. Anima nequit esse causa materialis gratiæ; ergo gratia nequit educi ex anima. Prob. ant. neque enim potest esse causa materialis principalis, neque obediencialis; ergo &c. antecedens quo ad primam partem patet, quia nihil naturale potest esse causa principalis efficiens entis supernaturalis; ergo nequit esse causa principalis materialis. Prob. jam quoad secundam partem. Causa obediencialis seu instrumentalis materialis debet habere causam principalem materiale adjuvantem & elevantem, sicut causa obediencialis efficiens habet concomitantem materiale principalem, cum sola anima gratiam recipiat, & non datur altera causa gratiam recipiens, ergo &c.

181. In solutione hujus argumenti divisi sunt DD. Scotistæ enim communiter judicant apud Ripaldam de ente supernaturali disp. 8. lect. 2. Virtutem animæ receptivam donorum supernaturalium esse adæquatè naturalem ex eo, quod ea sola, & non aliqua alia virtus recipiat supernaturaliter gratiam, subscribunt Conink, Wadingus, Henao & alij. Reliqui vero judicant esse virtutem obediencialem, quia licet sola anima recipiat, nequit reduci ad actum absque unione, & causalitate superna ab auctore supernaturali producta, quod fat est, ut ea virtus dicatur obediencialis, cum non possit reduci ad actum nisi supernaturaliter & obediendo principio efficienti superiori, quapropter
P. Gormaz Theolog. Tom. I.

per totum dissidium est de voce; cæterum, ut eam penitus everramus,

182. Respondeo neg. ant. ad probationem dist. ant. quo ad primam partem, nequit esse causa materialis principalis, quatenus causa materialis principalis solum significat causam adæquatam receptivam, nego; quatenus significat causam, quæ absque causalitate & virtute superna reduci potest ad actum, conc. primam partem; & distincta eodem modo secundam, nego conseq. ad probationem primæ partis conc. ant. & neg. conseq. in sensu explicato, quia causa efficiens tribuit perfectionem effectui, causa verò materialis non tribuit, sed potius recipit ab effectu perfectionem, cum autem repugnet, quod res naturalis, utpote imperfectior, & valde inferior, tribuat adæquatè se sola perfectionem effectui supernaturali perfectiori, & valde superiori, & non repugnet, quod effectus illi tribuat perfectionem, ideo non repugnat quod in hoc sensu sit causa materialis principalis, licet repugnet, quod sit causa principalis efficiens effectus superni. Ad probationem secundæ partis neg. maj. in sensu explicato, quia ex causa efficiente ad materiale non tenet paritas, propter rationem datam, unde si explicent adversarij, quid intelligant nomine causæ materialis principalis, facile eis respondebimus, quin illorū paritas nobis officiat.

183. Obijc. ult. ex Script. Psalm. 50. dicitur: *Cor mundum crea in me Deus. Ephes. 2. Creati in Christo JESU in operibus bonis, & cap. 4. Induite novum hominem. qui secundum Deum creatus est;* sed in his sermo est de creatione gratiæ, qua cor mundatur homo renovatur, & virtutum opera fiunt; ergo gratia creatur. Respondeo dist. min. de creatione metaphysica, & Theologicè sumpta, neg. in sensu morali, conc. min. & neg. conseq. quia ad creationem in sensu morali sufficit, quod gratia fiat ex nihilo, id est, non ex ullis meritis nostris, quod non excludit educationem metaphysicè & scholasticè sumptam. Sic D. Thomas 1. part. quæst. 110. art. 2 ad 3. Gratia dicitur creari ex eo, quod homo secundum ipsam creatur, id est, in novo esse constituitur ex nihilo, id est, non ex meritis, secundum illud Ephes. 2. *Creati in Christo JESU in operibus bonis.* Imò advertere debebant Adversarij, sæpe in Scriptura insinuari, gratiam educi, vel generari ut 1. Cor. 4. *In Christo JESU per Evangelium ego vos genui* & 1. Petri 2. *Sicut modo geniti infantes.* Respondent alij secundò per ly *creari* intelligi in Scriptura quamlibet productionem à Deo, seu creativam, seu eductivam: cum Genes. 1. dicitur: *Creasse Deum hominem, creasse cate grandia &c.*

SECTIO II.

De influxu effectivo gratiæ in habitus & actus virtutum.

184. Circa hoc etiã sunt diversæ sententiæ. Prima docet, gratiam habitualem physicè effecti-

vè producere habitus virtutum. Ita Granad. contrav. 8. tract. 8. disp. 3. Ripalda disp. 121. sect. 3. Oxea de fide disp. 9. sect. 1. quibus subscribunt aliqui Recentiores. Secunda sententia negat. Ita Suarez, Amicus, disp. 29. sect. 8. de Lugo disp. 16. de fide sect. 1. tum etiam Curiel, & communis DD. sententia apud Oviedo tract. 8. num. 3. neque procedit quæstio de possibili, sed de facto. nam de possibili, quare implicabit gratia productiva habituum, vel quare non potest ex natura sua habitus virtutum producere?

185. Affero cum secunda sententia. Gratia habitualis de facto non producit physicè effectivè habitus virtutum. Prob. quia quando nullum datur solidum fundamentum pro sententia opposita, standum est comuni sententiæ; atqui pro sententia affirmante talem influxum, nullum datur solidum fundamentum, ut infra constabit; ergo standum pro communi sententia negante. Confirm. Non sunt multiplicanda principia physicè effectiva absque necessitate; sed non est necessitas quòd gratia habitualis sit principium physicè effectivum habituum virtutum infusarum; ergo &c.

186. Respondent Adversarij magnam esse necessitatem, cum gratia sit natura in ordine superno, habitusq; illius proprietates. Contra, Gratia non est rigorosè natura, sed quasi natura, nec habitus superni sunt rigorosè proprietates, sed quatenus debentur gratiæ, sunt quasi proprietates; ergo ex eo, quòd non sit rigorosè natura, non est necessitas tribuendi illi influxum physicè effectivum, qui tribuitur naturæ, quæ rigorosè est natura: ergo &c. min. & conseq. tenent; maj. prob. natura, quæ rigorosè in sensu Aristotelico est natura, verè producit, & recipit suas proprietates; sed gratia habitualis adhuc apud Adversarios non recipit habitus virtutum, cum isti in solis potentiis recipiantur; ergo neque habitus virtutum sunt rigorosè proprietates, neque gratia est respectu illorum rigorosè natura, sed solum quasi natura; ergo &c.

187. Contra 2. Natura, quæ est rigorosè in sensu Aristotelico natura, denominatur à suis proprietatibus ex natura rerum aliquà merà denominatione; sic aqua denominatur frigida à frigiditate & ignis denominatur à calore calidus; sed gratia nullà denominatione denominatur ex naturâ rei ab habitibus virtutum; ergo non est rigorosè natura respectu illorum habituum 3. Omnes proprietates, sine quibus non reperitur natura, quæ in sensu Aristotelico est rigorosè natura, producuntur à natura, cum hæc sit principium & causa motus & quietis, id est productionis & receptionis, qua propter Deum excluditur à ratione naturæ Aristotelicæ; sed non producuntur, à gratia omnes habitus, sine quibus non reperitur gratia; ergo gratia respectu illorum habituum non est in sensu Aristotelico rigorosè natura. prob. min. quando peccator fidelis & instructus habitu fidei ac-

quirit gratiam, gratia in illo homine non producit habitum fidei; atqui gratia nunquam reperitur sine habitu fidei, cum ipsi tam debeat habitus fidei, quam debeantur habitus aliorum virtutum; ergo &c.

Natura quæ talis non est in sensu Aristotelico, sed in altiori ordine non producit suas proprietates, sed eas radicat, quatenus debent poni ad positionem naturæ; juxta exigentiam naturæ; ergo ex eo, quòd gratia non sit natura in sensu Aristotelico, sed in alio altiori non producit habitus, sed eos radicat, quatenus juxta exigentiam gratiæ debent poni ad positionem gratiæ. Prob. ant. natura divina est verè natura, non quidem in sensu Aristotelico, sed in alio altiori & eminentiori; atqui non producit sua attributa, neque relationes, sed ea solum radicat; ergo &c. Imò exinde confirm. Gratia non est participatio naturæ philosophicæ, sed naturæ divinæ; atqui natura divina non producit suas proprietates, ergo neque gratia ex munere naturæ debet suas proprietates producere.

Resp. 2. Gratiâ participare munus non in ordine ad recipiendū, sed in ordine ad producendum, cum in rebus naturalibus idè dicimus, quâ producere frigiditatem, quia ad præsentiam aquæ experimur dari frigiditatem, & ita de reliquis; cum ergo scimus ad potentiam gratiæ dari habitus virtutum, fateri debemus produci à gratia tales habitus virtutum. Contra 1. Unio apud Adversarios est proprietas materiæ & formæ, & ad productionem materiæ & formæ experimur poni unionem; atqui ut ipsi adversarij cum reliquis fatentur, unio non producit à materia & forma; ergo illorum fundamentum nullum est. Contra 2. Ratio, propter quam juxta meliorem Philosophiam frigiditas producit ab aqua, est, quia ad positionem aquæ experimur poni frigiditatem, & non invenimus aliud agens naturale, à quo frigiditas producat, si non produceretur ab aqua; cum ergo principium sit, in Philosophia, in rebus naturalibus recurrendum non esse ad causam primam, quando dari potest recursus ad causam secundam, Philosophicum est tribuere aquæ influxum effectivum in frigiditatem; sed hæc ratio non militat in rebus supernis; ergo &c. Prob. min. si militaret hæc ratio in rebus supernis, Deus non aliter esset auctor rerum supernaturalium, ac esset auctor rerum naturalium; sed hoc manifestè est falsum, cum Deus non solum sit auctor, sed specialis auctor rerum supernaturalium; quapropter, ut philosophicum est, non recurrere in naturalibus ad causam primam, quando dari potest recursus ad causam secundam; ita Theologicum est, non recurrere ad causam secundam in supernaturalibus, quando absque ullo interveniente dari potest recursus ad causam primam, præcipue, si nobis constat infusum esse principium à Deo ad eos effectus producendos.

Contra 3. Solum scimus, dari ad præsentiam gratiæ

gratiæ habitus infusos, modò, quo scimus deberi gratiæ habitus infusos; sed scimus habitus infusos non deberi gratiæ itaquam naturæ philosophicæ, sed tanquam naturæ assimilatae naturæ divinæ; ergo non concedendi sunt gratiæ ad modum, quo conceduntur suæ proprietates naturæ philosophicæ; sed ad modum, quo suæ proprietates conceduntur naturæ divinæ; atqui naturæ divinæ non conceduntur proprietates productæ à natura divina; ergo neque gratiæ concedendæ sunt proprietates productæ à gratia. Confirmatur, & explicatur hæc ratio. Gratiæ concedi debet assimilatio naturæ divinæ, quæ principiis Theologicis non opponitur, sed quæ principiis iis conformatur; atqui, licet opponatur principiis Theologicis concedere gratiæ proprietates secum ipsa identificatas, uti conceduntur naturæ divinæ; cum gratia distinguatur realiter ab habitibus virtutum, ut ex dictis constat; non tamen opponitur, imò conforme est principiis Theologicis, admittere proprietates ipsi debitas, & non ab ipsa productas, ut ex dictis; ergo &c.

191. Probat. 2. ex Concilio Viennensi, virtutes omnes infunduntur cum gratia, quod etiam docet Tridentinum dicens: Justificationem fieri per infusionem gratiæ & donorum; ubi eodem modo videntur Concilia loqui de infusione, seu actione, qua à Deo pendunt virtutes; atqui gratia ita infusa à solo Deo producitur; ergo & virtutes animæ infusæ à solo Deo producuntur; ergo gratia non producit physicè effectivè virtutes infusas. Confirm. Principia physicè effectiva in linea supernaturali multiplicanda non sunt sine necessitate; atqui ad verificandas locutiones Conciliorum, & Theologorum nulla est necessitas tribuendi gratiæ virtutem physicè effectivam virtutù, ut ex dictis constat; ergo &c.

192. Affero 2. cum omnibus ferè Theologis circa secundam sectionis partem: gratia non producit physicè effectivè actus virtuosos. Probat. 1. Habitus gratiæ, ut constat ex Viennensi cit. num. superiori, contradistinguitur ab habitibus virtutum; atqui, si produceret physicè effectivè actus virtuosos, non contradistingueretur ab habitibus virtutum; ergo &c. Probat. min. Si habitus gratiæ physicè effectivè produceret actus virtuosos, esset virtus; ergo non contradistingueretur ab habitibus virtutum. Probat. consequentia. Habitus virtutis est ille, qui immediatè concurret cum potentia ad actus virtuosos; sed si habitus gratiæ produceret physicè effectivè actus virtuosos, immediatè concurreret ad tales producendos cum potentia, cum non concurrat mediatè producendò physicè habitus, ergo &c.

193. Probat. 2. ex Divo Thoma quæst. 27. de Verita. art. 2. ad 7. ubi tenet, gratiam non esse propriè habitum; quia non immediatè ordinatur ad actum, sed ad esse. Unde Cajet. & Conradus ex Div. Thoma docent, gratiam esse habitum essendi, non operandi, quòd

solum tribuat esse supernaturale animæ, non operari, nisi radicaliter, eò quòd nullum est fundamentum ad tribuendum gratiæ immediatum influxum physicum in actus virtutum; ergo &c. Probat. ant. Si aliquod esset fundamentum, maximè, quia gratia recipitur in anima, & habitus in potentiis realiter ab anima distinctis, sicque debent admitti duo principia elevantia animam, & potentias, ut cum utroque physicè agant; sed hoc fundamentum falsum est, & nullum; ergo &c. Probat. min. quia potentiæ, ut suppono ex Philosophia, non distinguuntur realiter ab anima, quia gratia, & habitus recipiuntur immediatè in anima, & potentiis. Deinde, ut habitus elever potentiam, satis est, quòd compleat illius insufficientiam, simul cum ipsa effectivè concurrendò, ad quòd opus non est, quòd in ea recipiatur, sed quòd ei assistat, ut patet in omnipotentia extrinsecus applicata; sed ad hanc habitus assistentiam sufficit, quòd habitus & potentia in eadem anima recipiantur; ergo &c. Vide Ripaldam disputat. 34.

Habitus supernaturales se habent ad simpliciter posse, simulque cum potentiis constituunt principium physicè effectivum proportionatum actuum virtutum; ergo superflue adscribitur gratiæ principium physicè effectivum actuum virtutum. Probat. maj. ex eo, quòd cognitio supernaturalis sufficienter, & proportionatè elever intellectum ad repræsentandum objectum voluntati, ut supernaturaliter amet, frustra requiritur nova cognitio ex parte intellectus, & altera ex parte animæ, licet intellectus realiter distinguatur ab anima, ut ipsi Adversarij fatentur; ergo ex eo, quòd habitus supernaturalis sufficienter, & proportionatè elever potentiam ad agendum virtutum actus, frustra requireretur influxus physicus gratiæ ex parte animæ, & influxus habitus ex parte potentiæ, quamvis potentia realiter distinguatur ab anima; ergo ex eo, quòd potentiæ non distinguantur realiter ab anima, multò minus requiritur influxus ille physicus gratiæ.

195. Objic. 1. Ex eo, quòd videmus ad positionem gratiæ, poni habitus virtutum, habemus sufficiens fundamentum, ut tribuamus gratiæ virtutem physicè effectivam in habitibus virtutum; ergo &c. Probat. ant. Si hoc enim non sufficeret, non haberemus fundamentum ad dicendum, habitus infusos physicè effectivè concurrere ad actus supernos, sed possemus ad solum Deum recurrere; atqui hoc apud omnes est falsum; ergo &c. Resp. neg. ant. ob rationem datam num. 189. ad probationem neg. ant. quia certum est, habitus infusos conferre potentiis ad hoc, ut illas de se impotentes, aut improporionatas adjuvent ad producendos actus; cum autem habitus non possunt aliter adjuvare potentias, nisi cum illis physicè effectivè concurrendò, certum esse debet, habitus virtutum effectivè concurrere ad

suos actus; at verò gratia non datur animæ, ut producat habitus, sed ut eam sanctificet, & à peccato mundet, quod fieri potest, quin physicè effectivè producat habitus, cum ille sit concursus formalis; iste verò effectivus.

196. **Objic. 2.** In naturalibus anima simul cum potentiis concurrat physicè effectivè immediatè ad actus; ergo etiam in supernaturalibus gratia simul cum habitibus concurrat etiam physicè effectivè, & immediatè ad actus; ergo &c. **Confirm.** Gratia imitari debet, quantum fieri potest, naturam rationalem; ergo, sicut natura rationalis sive anima concurrat physicè immediatè cum suis potentiis; ita gratia cum suis habitibus, qui sunt quasi potentiae. **Resp. conc. ant. neg. conseq.** quia anima identificatur cum potentiis; secus autem gratia cum habitibus. 2. quia anima vivit per actus potentiarum, ac proinde debet illos effectivè producere; gratia verò nec vivit, nec ullam recipit denominationem ab actibus virtutum; ac proinde ex hoc capite non debet illos effectivè producere. **Ad confirmationem neg. ant.** quia natura rationalis recipit suos actus, secus autem gratia; ac proinde gratia adhuc in sensu Adversariorum non debet imitari, quantum fieri potest, naturam rationalem; tum, quia natura rationalis est natura physica; secus autem gratia.

SECTIO III.

De intensione & extensione gratiae.

197. **D**ifficultas quaestionis est: An gratia possit dita augeri, ut fomitem peccati extinguat: fomes peccati est motus appetitûs præveniens usum rationis, inclinans voluntatem in actum pravum; non est peccatum, sed effectus peccati originalis. Non est dubium Deum posse fomitem tollere non solum in ijs, qui peccatum originale non habuerunt, modo quo sublatum fuit in Christo Domino, & Virgine Matre, sed etiam in ijs, qui contraxerunt originale, cum post remissum originale posset Deus appetitum ita rationi subicere, ut nullus appetitûs motus rationem præveniat.

198. **Resp.** Gratiam habitualemente quantumvis intensam non posse fomitem extinguere. Adeò certa est nostra conclusio, ut Arriaga disp. 51. sect. 5. n. 35. Judicet oppositum esse hæreticum. **Prob. 1.** quia Hieronymus in Epistola ad Thesiphontem id tribuit Pelagianis, ut unam ex eorum hæresibus, & in Concil. Vien. id tribuitur Beguadis & Beguinis, ut refertur in Clementina ad nostrum de Hæreticis; ergo &c. **Prob. 2.** quia, ut experientia constat: plures viri sanctissimi clarissima virtutum opera exercentes, patiuntur ejusmodi motus; ergo non tolluntur per augmentum operum, vel gratiae intensiorem. 3. Quia Paulus postquam ad altissimum sanctitatis gradum eventus est, ejusmodi fomitem in semetipso experiebatur, ut Rom. 3. *Video aliam legem in mem-*

bris meis, & captivantem me in lege peccati; ergo signum est, quod per virtutum opera, vel per augmentum gratiae non extinguitur fomes peccati.

Respondebis: Prædictum Pauli testimonium intelligendum esse de peccatoribus, in quorum persona Apostolus loquitur. **Contra;** quia licet Augustinus & unus vel alter Pater locum illum ita intellexit in persona peccatoris. Non exinde excluditur, quod intelligatur in persona etiam ejusdem Pauli. Imò Augustinus lib. 1. *Retract. c. 24.* & lib. 2. c. 1. & ex professo l. 1. contra Epistolam Pelagij c. 10. & l. 6. contra Julian. c. 11. ubi pro se citat Nazianzenum, Hilarium, & Ambrosium, testimonium illud intellexit de homine justificato, & in gratia constituto; ergo &c. **Contra 2.** quia Hieronymus sensum à nobis datum clarissimè probat Dialogo 2. contra Pelagium in princ. ubi rursus addit in affirmationem aliud testimonium ejusdem Apostoli ad Galat. 5. *Caro concupiscit adversus spiritum,* ex quibus Doctor maximus, sic inferet; ecce Apostolus, omnes credentes, quod volunt implere, non possunt; ergo &c. *Vide plura apud Arriag. citatum.*

Respondebis 2. Augustinum lib. de Serm. Domini in monte ad illa verba Math. 5. *Beati, Pacifici &c.* primarium docere videtur. In pacificis omnia ordinata esse, nullumque adversus rationem esse motum rebellem, & in hac vita compleri sicut credimus compleri esse in Apostolis. **Contra,** quia Augustinus ex eo non intendit omnem motum rebellem ab Apostolis excludere, ut ipse se explicat l. 1. *Retract. c. 19.* dicens, ita id accipiendum, non ut nullum omnino motum dicamus in Apostolis fuisse, sed non tales, quales in alijs, completamque ita esse pacem, prout in statu viae compleri potest; ergo &c.

Secunda difficultas est. Quanta sit intensio gratiae? Suppono 1. Gratiam habitualemente in pueris per baptismum renatis, quo usque ad rationis usum perveniant, nec non in baptizatis perpetuò amentibus esse æqualis intensiōnis. Ratio est, quia respectu illorum nulla præcessit ad gratiam dispositio & virtus baptismi, cujus gratia receperunt; ergo est eadem. Suppono 2. Dicitur non posse justos omnes habere æqualem gratiam in via, & æqualem gratiam in patria, eò quòd in via omnia opera sunt æqualis meriti; ratio est, quòd talis error damnatus est contra Jovinianum in Concilio Mediolanensi. Quapropter eadem ratione rejiciendi sunt Lutherani, qui eundem errorem postea excitarunt ducti alia ratione, quæ judicabant justificationem non fieri per formam inhaerentem, sed per justiciam Christi nobis imputatam: rejiciuntur enim ex Tridentino, ut ex num. 1. alius etiam error de æqualitate meritorum clarè apparebit falsus, quando agemus infra de merito.

Suppono 3. cum omnibus Catholicis, gratiam habitualemente inæqualem esse in justis *legendum*

cundum inæqualitatem dispositionis. Ratio est, quia ita declarat Concil. Mediolan. supra cit. Florent. in litteris unionis titulo de Sacramento Eucharistiæ, & Trid. sess. 6. c. 7. dicens de iustitia à nobis accepta, quam Spiritus Sanctus præstat singulis, pro ut vult, & secundum propriam cuiusque dispositionem & cooperationem. Secundò. Quia id tenent PP. & communis fidelium sensus. Tertiò. Quia gloria futura est inæqualis: ait enim Apostolus 1. Cor. 15. *Beatos in gloria futuros esse ita diversos, sicut stella à stella differunt in claritate.* atqui gratia est semen gloriæ, & gloria conferitur ad mensuram gratiæ; ergo gratia etiam est inæqualis. Quartò. Quia gratia augetur per Sacramenta & bona opera; sed in his plures iusti se exercent inæqualiter; ergo &c.

203. Suppono 4. cum omnibus Theologis iustos pervenire non posse ad statum sanctitatis, quem excedere nequeant, & in quo ita constituantur, ut non teneantur deinceps ad præcepta; ratio est, quia ita definitur in Concilio Viennensi, contra Begardos & Bechinos, ut habetur in Clement. *ad nostrum de hereticis*; ubi etiam statuitur, per bona opera iusti augeri gratiam, & gloriam; tum etiam in Tridentino sess. 6. cap. 10. ubi absque ulla mensura termini definitur observandò mandata per bona opera, iustum crescere in iustitia per Christi gratiam acceptam, & magis iustificari; tum etiam in Moguntino cap. 6. desinente, charitatem bonis operibus gravidam esse, & quotidiana facere incrementa iustitiæ.

204. Secundò. Quia ex Scripturis hortantibus ad majorem in sanctitate progressum, nullum in hac vita terminum designantibus, constat etiam nostra conclusio. Item Eccles. 18. *Ne velearis usque ad mortem iustificari.* Proverb. 4. *Iustorum semita quasi lux splendens procedit, & crescit usque ad perfectum diem.* Apocal. ult. *Qui iustus est, iustificetur adhuc.* Tertiò, quia ita testantur omnes PP. ut videri potest apud Ripald. disp. 129. sess. 7. Quartò, quia in quocunque statu, tamen sanctus constituatur homo, potest semper ulteriora virtutum opera exercere, & Sacramenta suscipere; atqui ex lege Dei Sacramentorum susceptioni, & virtutum operibus promissum est gratiæ augmentum; ergo, cum in quolibet vitæ statu constituatur iustus, potest Sacramenta suscipere, & bona opera elicere, nunquam perveniet ad statum, in quo non possit ulterius usque ad mortem gratiam intendere. His positis

205. Controversia præsens est, an gratia habeat terminum intrinsecum, vel extrinsecum suæ intensi-
206. onis? Ripald. cit. disp. 129. & plures cum ipso iudicant, gratiam non habere in sua intensi-
207. one terminum intrinsecum. Ratio est, quia terminus intrinsecus est ille, ad quem res potest pervenire, sed non potest illam excedere; atqui, ut ex dictis constat, nullus est terminus intensi-
208. onis gratiæ in via, ad quem homo potest pervenire, & quem non potest excedere; ergo

&c. Addunt autem Authores, gratiam habere terminum extrinsecum suæ intensi-
209. onis. Ratio est, quia terminus extrinsecus est ille, ad quem res nequit pervenire, quantumvis crescat; sed talis est respectu iustorum gratia Christi, & Beat. Mariæ Virginis; ergo &c.

Plures verò Recentiores iudicant, ex termino extrinsecum inferendum fore etiam intrinsecum. Ratio est, quia supposito terminò intensi-
210. onis gratiæ extrinsecum v. g. centi graduum, vel poterit iustus ad nonagesimum novum pervenire, vel non? si potest; ergo nonagesimus nonus gradus est terminus intrinsecus, ad quem potest iustus pervenire, & non ultra; si non? descendamus ad alium, & alium gradum inferiorem, quoadusque concedatur terminus extrinsecus; ergo ex termino extrinsecum semper inferitur intrinsecus; cæterum utraque sententia facile conciliari potest, si dicamus, unam loqui absolutè, alteram sub conditione. Quare

Resp. ipse absolutè, & pro signo antecedenti ad omnem usum libertatis, determinationem vitæ, & præparationem auxiliorum, gratiam habituales habere terminum extrinsecum intensi-
211. onis, secus autem intrinsecum; consequenter verò ad determinationem vitæ, præparationem auxiliorum, & usum libertatis habere terminum intensi-
212. onis extrinsecum, & intrinsecum. Probat. prima pars. Terminus extrinsecus est ille, quem res potest attingere, & ultra non potest procedere; sed antecedenter ad usum libertatis nequit iustus pervenire ad ponendam intensi-
213. onem gratiæ infinitam maximam in actu; deinde nullus est assignabilis gratiæ habitualis terminus, supra quam non potest iustus progredi; ergo absolutè, & antecedenter nullus erit terminus intrinsecus, & intensio infinita maxima erit terminus extrinsecus.

Probat. 2. pars: ex viribus arbitrii, auxiliorum numero & tempore vitæ cognoscit Deus, quor
214. virtutum opera potest iustus efficere, & quantam intensi-
215. onem gratiæ acquirere, quo præcognito dedit Christo Domino, & Virgini Matri majorem intensi-
216. onem gratiæ supra omnem, quam habuerunt simul omnes iusti; ergo gratia Christi Domini & Virginis Matris, est terminus extrinsecus intensi-
217. onis gratiæ iustorum; deinde, cum Deus cognoscit, ad quem terminum gratiæ perveniet quicunque iustus, & supra quem non ultra procedet, ille est terminus gratiæ intrinsecus; ergo consequenter datur terminus gratiæ iustorum intrinsecus, & extrinsecus.

Quærent hic aliqui, quando gratia possit
218. amitti? cæterum, cum in hoc apud Catholicos nulla est controversia, sed solum inter Hæreticos, potius hic supponenda est, quam in controversiam deducenda veritas Catholica. Quare suppono primò, gratiam semel habitam posse per peccatum mortale amitti; ratio est, quòd ita definitum est in Tridentino sess. 6. Can. 23. plurimisque exemplis Scripturarum,

cum

rum malorum Angelorum, primorum parentum compertum est, tum, quia justus, cum sit liber, ad observanda præcepta, potest ea transgredi, & lethaliter peccare; sed per lethale amittitur gratia; ergo &c.

210. Suppono 2. ita posse gratiam amitti, ut non amplius recipiatur; ratio est, quia ita definit Tridentinum cit. & constat ex pluribus testimoniis Scripturarum, & PP. in quibus iusti exhortantur, ut cum tremore, & timore operentur; ne reprobj fiant, quod & Paulus satis indicat, dicens: *Castigo corpus meum, & in servitutem redigo, ne, cum aliis predicavero, ipse reprobus efficiar*; atqui reprobum fieri, est decedere, quin obrineatur gratia deperdita; ergo &c. Quæ contra hanc veritatem Hæretici objiciunt, facile solvuntur. Vide Arriag. disp. 5. sect. 6.

SECTIO IV.

Qualem cognitionem possit justus habere in via de sua gratia?

211. **N**on quæritur de præsentî, an possit aliquis habere cognitionem naturalem, certam, & evidentem de gratia habituali: cognitio enim certa, & evidens de gratia habituali cum ea convertitur; at non spectat ad hunc Tractatum de Ente superno, quærere, an cognitio naturalis possit converti cum ente superno? solumque quæritur, quanta certitudine possit quis esse certus de sua gratia, & justificatione citra divinam revelationem? dico citra divinam revelationem; nam aliquos Sanctos certos fuisse certitudine fidei de sua gratia, & justificatione, nec non de sua prædestinatione ex singulari privilegio Dei illis hoc revelantis, ut certum supponimus.

Singularis fuit in proposita controversia Catherinus Opusc. de certit. gratiæ, docuit enim posse justum certum esse certitudine fidei de sua gratia & justificatione: Hæc opinio convenit cum errore hæreticorum, in eo quod admittat certitudinem fidei de nostra justificatione; distinguitur autem ab illo, quia Catherin. negat hanc fidem necessariam esse vel sufficientem ad justificationem, tum etiam quia hæretici dicunt fidem de propria justificatione, immediatè inniti divinæ revelationi; Catharin. verò negat eam immediatè inniti in divina revelatione, sed tantum mediatè, quatenus inferitur ex una propositione fidei, & alia naturaliter evidenti. Istam Catharin. opinionem esse non solum temerariam, sed & errori proximam docet Montefinos hic disp. 32. quæst. 5. §. 5. eamque à pluribus censeri erroneam testatur Arriaga disp. 34. n. 15.

212. Rejiciunt & meritò omnes Theologi hanc opinionem ex Script. Job. 9. *Etiamsi simplex fuero, hoc ipsum ignoravit anima mea.* Prov. 2. *Quis potest dicere mundum est cor meum, purus*

sum à peccato. Eccles. 9. *Sunt iusti atque sapientes, & opera eorum in manu Dei, & nemo nescit homo, utrum odio vel amore dignus sit, sed omnia in futurum reservantur incerta.* 1. Cor. 4. *Nihil mihi quidem conscius, sed non in hoc justificatus sum, qui autem judicat me, Dominus est, itaque nolite ante tempus judicare.* In quibus & pluribus alijs Scripturæ locis clarissimè docetur, neminem quantumvis sanctum posse esse certum de sua justificatione. Videatur Bellarmius lib. 3. de justitia, & Bontenigus hic disp. 2. quæst. 7. ubi innuntur quamplurima PP. testimonia, ex quibus manifestè reprobatur opinio Catherini.

Rejiciunt 2. Auctoritate Tridentini sess. 6. c. 9. dicentis. Sicut nemo pius de Dei misericordia, de Christi meritis, deque Sacramentorum virtute & efficacia dubitare debet, sic quilibet, dum se ipsum, suamque propriam infirmitatem & indispositionem respicit, de sua gratia formidare & timere potest, cum nullus scire valeat certitudine fidei, cui non potest subesse falsum, se gratiam Dei esse consecutum; neque ad rem est quod Catherin. dicit, Concilium loqui de fide universali ac Catholica; Concilium enim negat generaliter & absolute haberi posse de propria justificatione certitudinem fidei, cui falsum subesse non potest, sed non solum fidei universali sed etiam particulari falsum subesse non potest; ergo non solum excludit fidem universalem, sed etiam particularem.

Rejiciunt 3. ex doctrina Universitatis Lovanienf. & Parisienf. quibus apud cit. Bellarm. doctrina Catherini reprobatur, tum etiam ex verbis Innoc. III. temeritatis notâ inuentis Episcopum Dinantinum jurantem se immunem esse à quibusdam criminibus, quæ patrataverat, quia jam per gratiam erant ipsi dimissa. En Pontificis verba præsumimus, quod volebat sub ea forma jurare, videlicet quod immunis erat ab illis criminibus, de quibus fuerat infamatus, tanquam dimissis per penitentiam, jam esset immunis ab illis; sed hoc jurare non parvæ temeritatis argueret, cum textus Job dicat: *Etiamsi simplex fuero, hoc ipsum ignorat anima mea*: modo sic. Ideo Pontifex centura temeritatis inurit jurantem se immunem esse à crimine commisso, quia de hoc nemo potest habere certitudinem; ergo &c.

Rejiciunt 4. Destruendo Catherini fundamentum in hunc modum. Si potest aliquis esse certus certitudine fidei de propria justificatione maximè, quia habere potest unam cognitionem fidei Catholicæ, quæ credat Deum justificare verè penitentes, & aliam cognitionem evidentem, quæ cognoscat certò veram se egisse penitentiam; ex quibus inferitur certitia cognitio certa de propria justificatione medio discursu nixo in divina revelatione; sed nemo potest evidenter cognoscere se veram egisse penitentiam; ergo neque potest esse cer-

tus de propria justificatione. maj. est fundamentum Catherini; min. prob. quia actus, quibus justificamur, sunt supernaturales, sed non possumus certitudine naturali evidenter cognoscere actus supernaturales; ergo &c. Confirm. 1. Auctoritate Scripturæ supra cit. in quibus universaliter excluditur quævis absoluta certitudo de propria justificatione; ergo &c. 2. quia, si quis id certè & evidenter cognosceret, posset id absque ulla temeritatis nota jurare contra definitionem Innocent. cit. ergo &c. Ex dictis

217. Fit, quòd juxta aliquorum principia docentium, una præmissa fidei, & altera probabili inferri posse conclusionem supernaturalem Theologicam; ac proinde certam in se, non tamen inferri certam quoad nos. Quapropter, licet fortè posset elici conclusio in se certa de propria justificatione ex una præmissa fidei, & altera probabili, cum tamen illa non esset certa quoad nos, semper deberemus esse cum timore, & tremore de nostra salute; supposito ergo, quòd non possit dari quoad nos neque certitudo Theologica de nostra salute: quærimus infra certitudinem fidei, & Theologicæ, quàm certa possit esse alicui propria justificatio?

218. Sotus in Apologia contra Catherinum docet, posse justum tanta certitudine judicare, se esse in gratia, quantà judicat dari Romam; citari solet etiam pro hac sententia Vega lib. 9. cap. 46. Cæterùm, ut bene notavit Amicus, Vega solum dicit posse justos aliquos absque actuali hæsitatione judicare, se consecuturos esse gratiam, & remissionem, peccatorum; qui modus dicendi potest aliquem verum sensum habere, ut infra constabit; rejiciunt, & merito, omnes Theologi hanc Soti opinionem, quia tanta est existentia Romæ, ut nullus sit dubitandi locus: tot enim testimonia digna fide per tot sæcula, voce & scripto existentiam Romæ attestantia, talem pariunt certitudinem, ut plures meritò appellent eam quasi physicam, cum sit quasi physicè impossibile, tot homines in unum aliquod conspirasse mendacium, quin esset, qui contradiceret, & veritatem revelaret; sed simile fundamentum non datur respectu nostræ justificationis, de qua quivis prudenter timere potest, si attendat ad propriam infirmitatem, & indispositionem; ut ait Tridentinum, partim cum illa pendeat ab actibus nostris supernaturalibus nobis occultis; ergo non potest quis judicare se esse justificatum tanta certitudine, quanta judicat Romam existere.

219. Inferitur ex dictis, quòd si quis attendat ad propriam infirmitatem, & indispositionem posse prudenter timere; & formidare, de propria justificatione, ut expressè definit Tridentinũ, ac proinde non habere certitudinem talem timorem certitudinem excludendi. Inferitur 2. Contingere posse, aliquem judicare se esse justificatum, quin habeat actualem timorem,

R. P. Germaz Theolog. Tom. 1.

vel formidinem, si non attendat ad propriam infirmitatem, & indispositionem, ex qua attentione sequitur timor, & formido; cogitare autem absque ea attentione contingere potest, vel ex inadvertentia, oblivione propriæ infirmitatis, & indispositionis, vel ex vero, quòd per Dei auxilium, & speciale privilegium ita repleatur quis charitate, ut tollatur omnis formido, & hæsitatio; ut contingit in aliquibus Sanctis; qui de sua gratia non erant anxij, & solliciti, sed habebant magnam tranquillitatem, juxta illud Joannis 14. *Timor non est in charitate; si est perfecta, charitas foras mittit timorem.*

Inferitur 3. Quid sentiendum sit de Vega opinione: si enim contendat, posse dari talem cognitionem certam de propria justificatione, & salute, ut non possit cum ea componi timor, & formido, incidit in sententiam Soti; ac proinde eodem modo est rejiciendus; si autem solum velit, dari in aliquibus justis cognitionem de justificatione propria; cum qua, licet possit esse timor, vel formido, de facto tamen per accidens non est, verum dicit. Inferitur 4. Quomodo sint intelligenda aliqua Scripturæ, & PP. testimonia, in quibus judicari videtur, posse nos habere securitatem de propria justificatione, illa enim intelligenda sunt de cognitione, quam per accidens non comitatur timor, vel formido, non verò de cognitione essentialiter excludente formidinem, & timorem.

Quærit hic aliqui, quantam certitudinem possit quis habere de sua fide, Bonavent. & alij, quos citat, & sequitur Bontempus hic disp. 2. quæst. 18. admittunt, posse haberi certitudinem Theologicam de propria fide. Communis Theologorum sententia negat; Ego autem judico, consequenter ad dicta n. 217. certitudinem quoad nos supernam, & Theologicam haberi non posse, cum nos discurrere non possimus, quinam actus sint naturales, & quinam superni ex his, quos elicimus. deinde neque naturalem, cum nullum sit motivum quoad nos, ex quo evidenter naturaliter cognoscimus nos esse in gratia; ergo quoad nos modò, quo exagitur à Theologis controversa, neque dari potest certitudo superna Theologica, neque certitudo naturalis, qua sciamus, nos esse in gratia; quænam autem certitudo in se dare possit, decidendum est.

SECTION IV.

De perseverantia, & confirmatione Justorum.

222. Perseverantia latè sumpta significat quamcunque gratiæ denominationem, in quo statu reprobj etiam inveniri possunt perseverantes in gratia, cum per aliquod tempus habeant gratiam. Perseverantia verò strictè sumpta

RIT

pra

pra, ut fumitur in praesenti, significat conseruationem gratiae usque ad mortem, quae solum conuenit praedestinat, & non reprobis, & dicitur perseverantia finalis; distinguitur a potentia perseverandi, quae dicit auxilia ad seruanda mandata, & non peccandum lethaliter, quae auxilia conceduntur generaliter omnibus, ac proinde etiam reprobi habent potentiam perseverandi generaliter; actualis vero perseverantia dicitur speciale privilegium, quod Deus concedit iis, quibus per decretum praedestinationis vult efficaciter gloriam.

223. Queritur modò, an perseverantia finalis semper, & in omnibus sit speciale beneficium gratiae, & singulare Dei privilegium; pro responsione suppono 1. perseverantiam finalem posse sumi dupliciter, 1. essentialiter, 2. accidentaliter: perseverantia finalis essentialiter sumpta dicit existentiam gratiae in ultimo instanti vitae, & praescindit ab eo, quod per plurima alia instantia praexistiterit. Unde, si quis in instanti A iustificaretur, & in instanti B conservata gratia moreretur, verè esset praedestinatus, & finaliter perseveraret. Perseverantia vero finalis accidentaliter sumpta dicit praexistentiam gratiae aliquo tempore continuo usque ad mortem, quo pacto regulariter coniungitur perseverantia finalis, idque ipsum indicat nomen perseverantiae finalis, quo utuntur Concil. Patres, & Theologi. His positis,

224. Resp. perseverantiam finalem, sive essentialiter, sive accidentaliter sumptam tam in parvulis, quam in adultis dicere specialem Dei beneficentiam, & singulare privilegium. Probat 1. ex Tridentino sess. 6. Can. 22. *Si quis dixerit, iustificatum vel sine speciali auxilio Dei in accepta iustitia perseverare posse, vel cum eo non posse, Anathema sit.* Et Canon. 16. *Magnum illud usque in finem perseverantiae donum; ergo ex Concilii & Patribus semper tribuitur perseverantiae donum speciali Dei providentiae. Ratio Theologica est, quia vel iustus habet magnam pugnam tentationum, à quibus victor evadit, vel à tentationibus liberatur, & sic conservat gratiam; sed utrum sit, semper certum est, esse specialem beneficentiam, & donum Dei; ergo &c. Tum etiam, si homo moriatur post iustificationem, priusquam habeat occasionem peccandi, etiam est verum, eam perseverantiam esse ex singulari Dei beneficentia, & privilegio, quo curavit illius salutem ante mortem, vel mortem intulerit, antequam peccatum commiserit.*

225. Praeterea, si infans post susceptum Baptismum moriatur ante usum rationis, etiam est speciale Dei beneficium, illum è vita rapere, ne malitia mutaret intellectum, & ita condemnaretur; & ita ob eandem rationem, si quis post acceptam gratiam incidat in amentiam perpetuam, ut ita non possit peccare, & gratiam amittere, singulare Dei beneficium est;

ergo quocunque modo contingat perseverantia finalis, sive essentialiter, sive accidentaliter, sive in parvulis, sive in adultis dicit speciale Dei beneficium, & singulare Dei privilegium.

Circa secundam sectionis partem suppono confirmationem iustorum in gratia distingui à perseverantia finali, & aliquid supra selem addere; nam finalis perseverantia communis est omnibus praedestinat. Confirmatio vero in gratia communis non est, solumque aliquibus eximiae sanctitatis conceditur. Difficultas autem est, quid addat confirmatio in gratia supra illius perseverantiam? plures sunt sententiae; prima docet, confirmationem in gratia dicere gratiam nunquam per peccatum interruptam; at vero perseverantiam componi posse cum aliqua gratiae interruptione, ita plures; communiter tamen rejicitur ista sententia, quia plures custodierunt gratiam absque interruptione per longum tempus, qui non dicuntur in gratia confirmati, nec habuerunt donum confirmationis, sed solum finalis perseverantiae; ergo haec sententia non aptè explicat donum confirmationis, prout distinguitur à dono perseverantiae. Video hanc sententiam non posse facile impugnari, nisi supponamus, aliquos e vita discedere sine interruptione gratiae, qui ex communi Theologorum sensu sint confirmati in gratia; ac proinde ex communi Theologorum sensu aliquid aliud addere donum confirmationis.

Secunda sententia docet, donum perseverantiae stare in eo, quod Deus impedit peccatum per gratiam singularem; donum vero confirmationis stare in eo, quod Deus impedit peccatum, non solum per gratiam congruam, sed etiam tollendò tentationes ad peccatum. Ita Montes. tom. 2. in 1. 2. disput. 29. quaest. 2. num. 80. Contra tamen, qui omnes Apostoli, ut Theologi supponunt, erant in gratia confirmati, sed patiebantur tentationes, ut Paulus de se dicit: *Datus est mihi stimulus carnis, Angelus Satanae, qui me colaphizat;* & alibi: *Sentio aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meae;* tum etiam, quia incredibile apparet, Apostolos nullas habuisse tentationes, fidem coram Tyranno testificantes fortiter certantes cum Demone, qui suis instigationibus movebat Tyrannos ad Apostolos cruciandos, simul cum suis suggestionibus curabat Apostolos movere ad infidelitatem; ergo &c.

Tertia sententia docet, perseverantiam à confirmatione distingui, quia confirmatio tollit libertatem ad peccandum, & ad amittendam gratiam, quod non facit perseverantia. Ita Ocham. Gabriel, & alij, quos citat, & sequitur Valentia tom. 1. disp. 1. quaest. 15. in 1. illius parte punct. 4. Arriaga disputat. 162. sect. 3. & alij. Haec sententia quoad confirmationem in gratia in Beatis est certa, quam confirmationem in gratia respectu B. Virg.

Virginis approbat etiam Suarez, & plures alij. Cæterum generaliter, quoad omnes alios confirmatos in gratia non apparet vera, ideoque rejicitur, quia Eccles. 31. dicitur, *qui potuit transgredi, & non est iransgressus &c.* Et Apocal. 3. *Tene, quod habes, ne aliquis accipiat coronam tuam.* Modò sic. Hæc testimonia generaliter loquendò de omnibus prædestinatis, ac proinde non est aliquis excipendus sine fundamento; sed non est fundamentum ad excipiendos omnes confirmatos in gratia, quandoquidem confirmatio in gratia potest aliter, quàm per necessitatem ad non peccandum explicari; ergo &c.

229. Quarta sententia docet confirmationem in gratia distingui à perseverantia, quia, confirmatio dicit majorem copiam & congruitatem auxiliorum, quàm mera perseverantia. Ita Suarez l. 10. de gratia c. 8. Rejici tamen solet, quia inter eos, qui habuerunt donum puræ perseverantia, alij præ alijs habuerunt majorem copiam & congruitatem auxiliorum, sed non habuerunt donum confirmationis; ergo &c. Nihilominus sustineri potest hæc opinio. Si dicatur eam majorem copiam & congruitatem requisitam ad donum confirmationis nullatenus esse concessam alicui habenti donum solius perseverantia.

230. Quinta sententia docet confirmationem in gratia stare in eo, quòd confirmatio in gratia revelata sit perseverantia finalis, quæ cæteris prædestinatis revelata non est. Ita Molina Vasquez & alij, quos citat & sequitur P. Vega Pontius in cursu Theologico disp. 35. quæst. 3. Concl. 10. Contrà tamen, quia felicissimus Iatro Dismas ex illa Christi Domini revelatione, *hodie mecum eris in paradiso*, certus fuit de perseverantia & prædestinatione; similiter revelationes similes de sua salute habuerunt alij ante mortem, ut ex historijs fide dignis constat, sed isti à Theologis non reputantur confirmati in gratia; ergo &c. Confirm. Licet aliquis certò sciat aliquod officium non esse ab eo amovendum, notitia illa non est confirmatio in officio, sed supponit illud, quo in officio confirmatur, nec ab illo amoveatur; ergo pariter ex eo, quòd confirmatio dicat divinum adjutorium, quo homo contra omnes tentationes victor evadit, ea revelatio non est divinum adjutorium; ergo revelatio non est confirmatio.

231. Sexta sententia docet confirmationem in gratia dicere habitum supernaturalem charitatis à Deo infusum, quo justus habet moralem antecedentem necessitatem perseverandi,

& moralem impotentiam peccandi. Ita Portega tom. 3. de prædestin. disp. 6. quæst. 1. certam. 3. docens illum habitum non esse per se infusum, sed potius per se acquisibilem per actus supernaturalis dilectionis, infundi tamen à Deo per accidens majori intensione, quàm plurimis & repetitis actibus potest acquiri, docet deinde illum habitum esse charitatis, quia ejus motivum est nobilius & generale, cum ad gratiam, & amicitiam Dei conservandam, tum ad quodvis mortale in quavis materia evitandum; posse talem habitum moraliter necessitare ad non peccandum, patet; quia habitus propriis actibus acquisitus, quando valde intensus est, affert inclinationem, & moralem necessitatem ad suos actus, ut experientia constat; ergo multò magis ille habitus per accidens à Deo infusus, cum sit ejusdem naturæ, & magis intensus moraliter, necessitabit ad actus dilectionis, & amicitia Dei, quibus conservatur, & evitatur mortale.

Fundamentum hujus sententiæ est, quia donum perseverantiæ est quid permanens in justo, cum justus per illud donum sit permanenter stans in gratia contra peccatum. Deinde D. Thomas quæst. 24. de verit. a. 9. ait: donum confirmationis stare in eo, quòd justus ita inclinatur in bonum, ut difficile possit ab eo dimoveri, quin ex eo tollatur libertas peccandi; sed hoc nihil est aliud, quàm ille habitus permanens; ergo &c. Confirmatur. Sic optimè explicatur donum confirmationis, quod nequit aliter explicari, ut patet aliarum sententiarum impugnatione; neque exinde confirmatio in gratia minuit meritum; quia, quando resistit tentationi, non solum resistit per actum remissum, ad quem est moraliter necessitatus, sed per actum valde intensum, ad quem moraliter necessitatus non est; ac proinde potius ex eo dono augetur meritum, quàm minuitur. Placet hæc sententia, quia accuratè & clarè explicat donum confirmationis supra donum perseverantiæ, & adimplet cognitionem, quam de confirmatione habent Theologi.

Ex dictis inferes, indurationem impiorum in malo, stare in habitu intensissimo repetitione peccatorum acquisito, quo impius ita propeudit, & trahitur in peccatum, ut ei sit moraliter impossibile resistere tentationibus, nec acquiescere divinis inspirationibus. Quapropter induratio distinguitur ab impenitentia finali in eo, quòd impenitentia finalis non importet illam moralem necessitatem, quam importat induratio; sed de his locus in Tractatu de prædestin. & reprob.

